

ՀԱՅ ՄԱՐՄԵՆԱԴՐԹԱԿԱՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՏԷՅ
ԱՐԵՈՒԿ-ԱՆՐՈՒ
ՅԵՅԱՐԵՒԻՐ-ԺՄԵՒԻՐ

Կ. ՊԱՆԻՍ
ՏՊԱԿՈՒԹԻՒՆՆ Ծ. ԱՐՁՈՒՄԱՆ
1919

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Օ. ԱՐՄԵՆՆԻ

№ 273

Հայ Մայրի՛ր

Վաստակութեամբ մեզ յանձնեցի: Ձեր գա-
ւակները, զանոնք պիտի վերադարձնենք ձեզի
առելի ազնիւ, առելի հզօր, արի եւ գրոգիս:

ՍԲԱՌԻ ԴԻՆ ԵՐԳՈՒՄԸ

ՊԱՏՈՒՈՍՑ ՎՐԱՅ ԿԵՐԴՆՈՒՄ

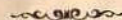
— Ըլլալ հաւատարիմ Աստուծոյս եւ ծառայել Հայրենիքիս :

— Միշտ օգնել ուրիշին եւ գործել իբր պարտականութեանը զիտակից արի եւ վեհանձն մարդ :

— Հնազանդիլ Հայ Սբառուդի դաւանանքին :

ԱՐՔՈՒԴԻՍ ԴԵԻՔԱՆԱԲԸ

1. Սքառուղին խօսքը նուիրական է :
2. Սքառուղը հնազանդ է :
3. Սքառուղը հաւատարիմ եւ ուղղամիտ է :
4. Սքառուղը միշտ կ'օգնէ ուրիշներուն :
5. Սքառուղը բարեկամ է ամէնուն եւ եղբայր ամէն ուրիշ Սքառուղի, առանց ընկերական կարգի խտրութեան :
6. Սքառուղը բարեկիրթ է :
7. Սքառուղը մաքուր հայերէն կը խօսի ամէն ատեն եւ ամէն տեղ :
8. Սքառուղը անասունները կը պաշտպանէ եւ կը սիրէ :
9. Սքառուղը միշտ զուարթ եւ խանդավառ է :
10. Սքառուղը աշխատասէր եւ կորովի է :
11. Սքառուղը տնտեսող է :
12. Սքառուղը մաքուր է մտածումով, խօսքով եւ գործքով :

Հայ Սքառ'ուղ

Արարատի մէջ տե՛ս , Գողթան երգիչներու ազգային «Ազատ Մասիս»ը յեցած իր ամուր խարսխին՝ սլացիկ միշտ վե՛ր , Հայ աշխարհի սահմանին վրայ , սասկետօրէն անձնուրաց ու բարի , իր սպիտակափառ մարուր գագաթը բարձրացնելով ու հրամայելով՝

մի՛շտ «ԲԱՐՁՐԱՑՄ'Ր» :

Դո՛ւն ալ , Հայ Սքառուղ , Մասիսին պէս կրթնէրու բարոյական ամուր սկզբունքներուդ խարսխին , ու այդ պատուանդանէն վե՛ր բարձրացիր : Հոգիդ անոր անրիժ գագաթէն թող ներշնչուի ու անոր նմանի : Մասիսի դէպի վեր սլացիկ բարձրացումը թող ներշնչէ քեզ նպատակին ուղղակի ձգտելու գաղափարը , ու , ինչպէս այսօր , վե՛հ բարձունքը մինչեւ քեզի խոնարհելով՝ կը ներշնչէ ազատութեան , մաքրութեան , բարութեան , քաջութեան , վեհանձնութեան գաղափարը ու կը բարձրացնէ քեզ , դո՛ւն ալ , քու կարգիդ ուրիշները

«ԲԱՐՁՐԱՑՄ'Ր» :

Հ Ա Յ Ա Ր Է ՈՒ Դ ՈՒ Ն Ե Ր ՈՒ

Յ Ա Յ Մ Է Գ Ի Ի - Ծ Ր Է Գ Ի Ի

Ա. Ն Պ Ա Տ Ա Կ

1. ՀԱՅ ՄԱՐԱՌԻԿՆԵՐՈՒ ձեռնարկին նպատակն է պզտիկ հայրդիներուն ֆիզիքական, իմացական եւ բարոյական կարողութիւնները զարգացնել, հոգեբանական պահանջներու համաձայն՝ եւ ներդաշնակօրէն :

Սքառչական հրահանգները կը յարդարեն տղուն մարմինը եւ նկարագիրը, եւ զայն կը պատրաստեն կասարեղա իր բոլոր պարտականութիւնները :

Բ. Կ Ա Չ Մ Ա Կ Ե Ր Պ ՈՒ Թ Ի Ւ Ն

2. Ա. ՄԱՐԱՌԻԿՆԵՐՈՒ ՇԱՐԲԵՐԸ, զոր կը կազմեն.

1. Մխուղներ .

2. Մխուղական խմբակներ .

3. Մխուղական խումբեր :

Բ. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԸ, զոր կը կազմեն.

1. Տեղական խորհուրդներ .

2. Կեդրոնական Վարչութիւն :

Գ. ՍՔԱՌԻԿՆԵՐՈՒ ՇԱՐՔԵՐ

3. ՍՔԱՌԻԿ. — Այս անունը կուտանք մեր շարքերու պատանիներուն :

Անգլիական բանակին մէջ Սֆաուդ ըսելով կը հասկցուի մասնաւորապէս այն խելացի եւ յանդուգն զինուորը որ խուզարկութիւններ կ'ընէ եւ իր առաջնորդած բանակին այն է :

Սքաուդ բառը այն մասնաւոր առումով զոր մենք կը գործածենք, կը նշանակէ ընկերական ամէն խաւերէ յառաջ եկած այն ընտրեալ մարդիկը որոնք իրենց նկարագրին ազնուութեամբ եւ ուժովը, իրենց դատողութեամբ, իրենց վճռականութեամբ, եւ իրենց գործնական ոգիով պիտի ըլլան Հայաստանի աննկուն ղէտերը եւ լուսամիտ, քաջ ու կորովի առաջնորդները. անոր քաղաքակրթութեան, առեւտրական, հարտարագիտական, ծովային ու ռազմական գործունէութեան նշմարիտ Ռահիվիրաները :

4. ՍՔՐՈՒԿԻ ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐԸ. — Սքաուդները իրենց ցոյց տուած յարմարութեանց համեմատ կը դասակարգուին այսպէս.

1. Նորընծայ սֆաուդներ.

2. Երկրորդ կարգի սֆաուդներ.

3. Առաջին կարգի սֆաուդներ.

4. Վկայեալ սֆաուդներ.

5. Արարատեան սֆաուդներ: (*)

5. ՄՈՒՏՔԻ ՊԱՅՄԱՆ — Ամէն պատանի որ կ'ուզէ սքաուդներու շարքերուն մաս կազմել, պարտաւոր է. Ա. Նուագադրոյն տասներկու, առաւելագոյն քսան տարեկան ըլլալ.

Բ. Ծնողիին կամ պաշտպանին գրաւոր հաւանութիւնը թերեջ.

Գ. Իր գտնուած շրջանի մասնաձիղիին դիմել եւ արձանագրուիլ:

Գ. ՓՈՐՉԵՐ ԵՒ ԳՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

6. ՆՈՐԸՆԾԱՅ ՍՔՐՈՒԿ ԸՆԴՈՒՆՈՒՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ. — Ամէն նորագիր՝ սքաուդի խումբի մը՝ նախքան թեկնածու ներկայանալը (եւ նորընծայի երգումը ըստ արարողութեան ընելը եւ ընդունուիլը) պէտք է՝

1. Գիտնայ եւ բացատրէ

Ա. Սֆաուդի դասանակը .

Բ. Սֆաուդի հեռախոյզական նշանները եւ հանգոյցները.

Գ. Սֆաուդի բարեւը:

(*) Ծովային Սֆաուդներ. — Կայ նաեւ սքաուդներու առանձին շարք մը ծովային-Սքաուդներ անունին տակ. կը կազմուի մասնաւոր դիւրութիւն ընծայող ծովեզերեայ շրջաններու մէջ, Կ'ունենան կատարեալ փորձաւական ծանօթութիւններ եզերապահի, նաւագի, քաջ լուրդրի եւ այլն. Նոյն աստիճաններով կը դասաւորուին ինչպէս ցամաքային Սքաուդները, եւ սակայն ինքնայատուկ մարզանքներ ունենալով՝ մանրամասնութիւնները պիտի հրատարակուին առանձին:

2. Գիտնայ պարզել Ազգային դրօսակը եւ բացառել անոր ծագումը :

Նորագիրը նուազագոյն երկու ամիս պէտք է հրահանգուի սքառուղ պետի մը կողմէ, որ երաշխաւորելով անոր բարոյական եւ ֆիզիքական կարողութիւնները ներկայացնէ զայն քննութեան:

Նորագիրը այս քննութիւնները անցնելու առիթով, ոչ միայն պարտական է հաստատել Սքառուղի Դաւանանքին իր կատարեալ ծանօթութիւնը, այլ ի հարկին պէտք է ճշդել կարենայ այս դաւանանքին իւրաքանչիւր հատուածին նշանակութիւնը եւ արժէքը. պէտք է որոշապէս վճռէ պատշաճիլ այդ դաւանանքին եւ զիտնալ, որոշ չափով մը, արժէքը այն յանձնառութիւններուն որոնց կ'ենթարկուի իր հանդիսաւոր երդումէն վերջ:

Քննութիւնը յաջողապէս անցնել եւ երդումը ընելէն անմիջապէս վերջ՝ կ'ընդունի զինքը նորընծայ սխառուղ նուիրագործող նշանակը: (*)

3. ԵՐԿԻՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԻ ՍՔԱՐԱՆԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ. — Երկրորդ կարգի սքառուղ ըլլալու համար նորընծան պէտք է յաջողութեամբ անցնէ հետեւեալ փորձերը.

1. Թեքել վիրաւորի մը նախնական դարմանը սանիչ եւ վերջը կապել :

2. Գոնացուցիչ կերպով նկարագրել ֆնէիչին կողմէ յոյց տրուած ազարակի մը բակին կամ վաճառասան մը

(*) Այս առիթով իր ինֆորմացիան տեսնել մէջ տեղի ունենալիք արձանագրութեան հաւելումներն մասին տեսնել Յօդ. 34.

յուցափեղկին պարունակութիւնը եւ կամ որոշ տեղոյ մը մէջ քանակը չորս անունան առարկաներէն առնուած քանակը վերջը քուէ՝ միայն մեկ վայրկեան շիտեղի վերջ :

3. Տասնը հինգ վայրկեանէն երկու ֆիզիքսը ճամբայ կերել Սխառուղի գնացով. (*)

4. Հեֆ ճանչնալ եւ անոր հետեւիլ :

5. Բաց օդին մէջ արագ կրակ վառել :

6. Տեսակ մը կերակուր եփել միայն կանոնական ամանը գործածելով :

7. Կողմացոյց գործածելու, արեւէն կամ հիւսիսային սասդէն առաջնորդուելու վարժութիւն ունենալ :

8. Առնուած երկու ամիս իր նորընծայ խումբի մը մէջ հրահանգուած ըլլալ :

8. ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՍՔԱՐԱՆԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒ ԶԱՄԱՐ. — Երկրորդ կարգի սքառուղը առաջին կարգի սքառուղ կ'ըլլայ, երբ կրնայ յաջողութեամբ անցնել հետեւեալ փորձերը.

1. 50 մէքր շոգալ (բժշկական արտօնութեամբ). եթէ առողջապահական պատճառով ինչպէս նաեւ իր քնակած տեղին աշխարհագրական դիրքը չի ներկու պարագային արգիլուի այդ առիթէն՝ փոխարէն պէտք է զիտնայ հետեւեալներէն մէկը.

Ա. Բժշկական անմիջական օգնութեան ծանօթութիւններ :

Բ. Հեռախոսութիւն (հետք գտնել ճանչնալ եւ անոնցմէ օգտուիլ) :

(*) Այս մասին բացատրութիւնը տեսնել ծրագրիս յաւելումական՝ ընդհանուր ծանօթութիւններու բաժնին մէջ:

Գ. Դիպսածից ըրայ (լաւ նշանառու) .

Դ. Հրէքի վարժութեանց տեղեակ ըրայ :

2. Երկու սիրովքք տեղ կտելչ սասը վայրկեանկն .

3. Իրօշակով խօսիչ կամ «Մօրս»ի այբութեանն գործածութիւնը գիտնայ .

4. Սպասակոյցի քար եւ մը կարդայ եւ գիտնայ անկէց առաջնորդուիչ .

5. Գիտաւոր Հասաստեղութիւնները ճանչնայ .

6. Երեք ժամկն ոսքով տասնընկնց սիրովքք, կամ չորս ժամկն՝ հեծերակնով տասասուն սիրովքք կտելչ եւ կամ սասը սիրովքք թիւփարեչ եւ ճշգրիտ կերպով նկարագրել իւրաքանչիւրին ուղղեցիծը :

7. Ճշգրիտ եւ մանրամասն կերպով նկարագրել՝ զիշի մը դիրքը եւ աշխարհագրական հանգանակն .

8. Հեռաւորութիւն մը , մակերեւոյթ մը , սարածութիւն մը , բարձրութիւն մը , ծանրութիւն մը կամ խումբի մը քանակը՝ առ առաւելն քանակընկնց առ հարիւր սխալով մը միայն զնահասել :

9. Ճանչնայ առ նուազն սասը տեսակ սովորական ծառեր կամ բոյսեր , եւ ցոյց տայ անոնց յատկանշական նկարագիրները :

10. Գիտնայ կացիկով ծառ մը անպաշէ՛ գործնական որոշ եղանակին համեմատ :

11. Հրդեհի մը պահուն եւ կամ ծովկն մարդ մը ազատել , իւրջած ձի մը անվնաս դարձնելու միջոցները գործադրել , շրջուն ստողջապահական պաշտօնեայի մը անհրաժեշտ ծանօթութիւնները ունենայ , գիտնայ անմիջական դարմանները սակից ջուրէն հանուած զգայագիրկի մը :

12. Իր կողմէ միայն շինուած՝ պարզ ձեռակալն աշխատութիւն մը ներկայացնել .

13. Ենթադր մը ներկայացնել իբր նորոգմայ Սֆառոյի թիկնածու՝ որուն ստրկացուցած ըրայ պահանջուածները , իր խնամքներով :

9. Վ.ԿՈՅՅԵԱԼ ՍՔԱՌԻԻ ԸԼԼԱԼՈՒ ԶԱՄԱՐ . — Վկայեալ սքառուչ ըլլալու համար՝

1. Պէտք է ըրայ առաջին կարգի սֆառոյ .

2. Ունենայ առ նուազն վեց մասնագիտական վիճակական (*), որոնցմէ մեկին ստողջապահական շրջուն պաշտօնեայի եւ երկրորդին հետախուզողի ըրայը անհրաժեշտ պայման է :

10. ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ՍՔԱՌԻԻ ԸԼԼԱԼՈՒ ԶԱՄԱՐ . — Արարատեան սքառուչի մը արժանիքին բարձրանալու համար .

1. Լրացնել վկայեալ Սֆառոյի մը պայմանները .

2. Տասներկու վկայականներով զնահասուած ըրայ .

3. Առնուազն երկու տարի ծառայած ըրայ սֆառոյական շարիւրու մէջ .

4. Նշանաւոր հանդիսանալ սֆառոյական բացառիկ քաջագործութիւնով մը :

(*) Սքառուչներու մէջ արուեստի, գիտութեան կամ արհեստագիտական կարողութիւններին՝ (օգերեւութաբան-աստեղագէտ, հետախուզող, առողջապահական շրջուն պաշտօնեայ, նաւագ, բուսաբան-քննապատու, ծիւղարիկ, երգիչ, հիւան, խոհարար, հեծեյան օրդ, առաջնորդող, թարգման, մեքենագէտ, լուսանկարիչ, ճրէչ, կողակար, դրօշախօս-հեռագրիչ, զիպածիգ եւ այլն) յատկապէս նշանակուած քննիչներու ներկայութեան ապացուցանողներուն կը յանձնուին վկայականներ .

11. ՔՆՆԻՉ ՄԱՐՄԻՆ. — Սքաուդական զանազան աստիճաններ եւ մասնագիտական վկայականներ ստանալու համար՝ փորձերը եւ քննութիւնները կը վարէ խմբապետը, տեղական խորհուրդի ներկայութեան՝ որ ի հարկին կը հրաւիրէ նաեւ գիտական եւ արհեստագիտական ճիւղերու մասնագէտներ: Այս վերջիններուն Միութեան անդամակցիլը անհրաժեշտ պայման չէ:

Ե. ՍՔԱՈՒԴԱԿԱՆ ԽՄԲԱԿՆԵՐ

12. ՍՔԱՈՒԴԱԿԱՆ ԽՄԲԱԿ. — Սքաուդական խմբակ մը կը բաղկանայ առ առաւելն ինը սքաուդներէ: Գնացքներու, բանակումներու (campement) մարզանքներու եւ խաղերու առեն խմբակը կ'առաջնորդուի զինքը կազմող սքաուդներէն արժանաւորագոյնին ուղղակի հրամանին ներքեւ որ առաջնորդ(*) կը կոչուի, եւ կը կարգուի խմբապետին կողմէ:

Առաջնորդն ալ իր կարգին կ'ընտրէ օգնական մը, որ դեր-առաջնորդ անունը կ'առնէ:

13. ԽՄԲԱԿԻ ՄԸ ՍՔԱՈՒԴՆԵՐՈՒ ԹՈՒԱՅԱՇԵՈՒՄԸ. — Խմբակի մը Սքաուդներէն իւրաքանչիւրը կ'ունենայ կարգաթիւ մը, որուն թիւ մէկը կը վերապահուի առաջնորդին:

14. ՆԻՉԱԿԱԴՐՕՇԸ (FANION). — Ամէն խմբակ ունի իրեն յատուկ նիզակադրօշը, եռանկիւնածու, ճերմակ եւ կանոնական ծաւարով,** վրան կը կրէ իր

(*) Առաջնորդ տե՛ս յօդ. 18.

(**) 30 սանթիմետր լայնք եւ 45՝ երկայնք.

խմբակը զատորոշող անասունին գլխուն կամ ամբողջին պատկերը, իր պատկանած խումբին վզկապին գոյնովը կերպասէ:

Իւրաքանչիւր խմբակի Սքաուդներ, արշաւներու միջոցին, որպէսզի առանց իրար տեսնելու կարենան զիրար ճանչնալ, պիտի ծայնեն այն անասունին ծայնովը որուն անունը առած են: Սքաուդը պատկանած խմբակին անասունի ծայնը յաջողապէս նմանցնելու համար պէտք է յաճախ վարժութիւններ ընէ:

Զ. ՍՔԱՈՒԴԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԵՐ

15. ՍՔԱՈՒԴԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ. — Սքաուդական խումբ մը կը բաղկանայ մեկ կամ աւելի խմբակներէ: Ամէն խումբի կը հրամայէ, տղոց հանդէպ գորովոտ, անբասիր նկարագրով կրթիչ մը, որ կը կոչուի խմբապետ* : Խմբապետը կ'ընտրէ օգնական մը որ ի հարկին իրեն կը փոխանորդէ եւ կը կոչուի դեր-խմբապետ:

16. ԽՄԲԱԿԻՐՕՇԸ. — Սքաուդներու ընդհանուր դրօշն է Ազգային դրօշը: Սակայն խումբերը իրարմէ կ'որոշուին, իրենց խումբին յատուկ գոյնով եւ կանոնական չափով շինուած խմբադրօշով՝ որ կը կրէ միութեան նշանակը եւ աջ կողմը պատկանած շրջանին թիւը 1, ստիճական թուանշանով:

Խմբադրօշին գոյնը կ'ունենան նաեւ խումբին բոլոր սքաուդներուն վզկապերը:

17. ՍՔԱՈՒԴԻ ՄԸ ՏԵՂԱՓՈՅՈՒՄԸ. — Սքաուդ մը չի կրնար խմբակէ մը ուրիշ խմբակ, կամ խումբէ մը ուրիշ խումբ անցնիլ առանց խմբապետին արտօնու-

(*) Խմբապետ տես յօդ. 19.

թեան, այս վերջինը ինքն ալ կը դիմէ տեղական խորհուրդին հաւանութեան:

18. ԱՌԱՋՆՈՐԳ. — Խմբապեան է որ հոգ կը տանի խմբակի ոգին մշակելու ամէն մէկ սքառուղի մէջ: Խմբակի համերաշխութիւնը, միութիւնը սքառուղին երկրորդ եւր պէտք է կազմէ: Իր եռանդովը, ուշիմութեամբը, նկարագրովը, խմբապետին ուշադրութիւնը գրաւող սքառուղը առաջնորդ կը կարգուի:

Առաջնորդներ իրենց համար պատուոյ կէտ մը պէտք է համարեն. սքառուղի դաւանանքը իրենց ընկերներուն յարգել տալը, եւ այդ սկզբունքին իրենց անձովն իսկ պէտք է իբր օրինակ ծառայեն:

19. ԽՄԲԱՊԵՏ. — Դերը եւ անձնական պայմաններ: Խմբապետն է որ ամէն մէկ խմբակի մէջէն կ'որոշէ առաջնորդը, զոր կ'ընտրէ խմբակին մէջ սքառուղին ցոյց տուած յատկութիւններէն թիւադրուելով: Խմբապետը իր խումբին զանազան խմբակներուն հսկելով հանդերձ՝ պէտք է աշխատի նաեւ առաջնորդին նախածնունութեան եւ իշխանութեան մեծ բաժին ձգելու:

Առաջնորդներն են որ կ'օգնեն խմբապետին աշխատութիւններուն: Խմբապետը իր կողմէ կ'ընտրէ նաեւ իր օգնականը, դեր-խմբապետը, որուն դերն է ապահովել անոր աշխատութեան տեւականութիւնը խմբապետին զբաղուած կամ բացակայ ըլլալու պարագային:

Դեր-խմբապետը կ'ընտրուի ընդհանրապէս առաջնորդներուն երիցագոյններէն եւ կամ մէջերնուն ամէնէն շատ արժանիք ցոյց տուողներէն:

Խմբապետի պայմաններն են ունենալ.

Ա. Գոնացուցիչ հմտութիւն սխառութեան տրուելիք ընդհանուր գիտելիքներու մասին եւ քաջ ծանօտութիւն սխառութեան դաւանակներին:

Բ. Կատարեալ ըմբռնում եւ խոր համոզում սխառութեան կազմակերպութեան ազգային եւ քառայնական այն քարձար արժեքին որ ուսուցումին հիմը կը կազմէ:

Գ. Անձնական այնպիսի դիրք եւ նկարագիր որ քառայնական ազդեցութիւն ներգործե ցոյց վրայ, ինչպէս նաեւ իր պաշտօնը յարստեւութեամբ եւ կորովիօրէն կիրարկելու համար անյողողոյ եւ յանառ կամ:

Դ. Կարողութիւն սխառական խմբաւորումներու համար հաւաքախմբի մը բարւոյ վարչութիւնը ապահովելու:

Ե. Եռամսեայ փորձառական պաշտօնավարութիւն խումբ մը վարելու ունի:

2. Տարիով առնուած քսան արեւիկայի ընթաց:

Այս հանգամանքներն անհրաժեշտ են նաեւ դեր-խմբապետներուն, բացի տարիքէն որ քսանը ուրէն կրնայ սկսիլ եւ Դրդ. հանգամանակէն որ իրենց անհրաժեշտ չէ:

20. ԽՄԲԱՊԵՏԻ ԱՆՈՒԱՆՈՒՄԻՆ ԵՂԱՆԱԿԸ. — Խմբապետներու անուանումին համար կը ներկայանան երկու պարագայներ՝

Ա. Երբ արդէն տեղոյ մը մէջ կազմուած է սքառուղական խմբակներ, հետեւաբար կան տեղական խորհուրդ եւ մէկ կամ աւելի խմբապետեր:

Բ. Երբ տեղոյ մը մէջ առաջին անգամն է որ կը ձեւաւորուի սքառուղական շարքերու կազմութեան:

Առաջին պարագային՝ տեղւոյն խմբապետը առաջնորդներու մէջէն, վերեւ յիշուած պայմանները լրացնող եւ իրեն յանձնուած պատանիներուն յարգանքին ու համակրանքին արժանացող, կազմակերպող կարողութիւնով յատկանշուող երիտասարդը իբր խմբապետի թիկնածու կը ներկայացնէ տեղական խորհուրդին, որ իր կարգին երբ համոզում գոյացնէ, կը տեղեկագրէ Կեդրոնի վարչութեան, սպասելով անկէ թիկնածուին դիրքը վաւերացնող պաշտօնաթուղթը: Այս վկայականը պէտք եղած տեղւոյն եւ պարագային մէջ խմբապետի հանգամանքով սքառչներու կրթութեամբ զբաղելու իրաւունքը կուտայ իրեն:

Երկրորդ՝ երբ տեղւոյ մը մէջ սքառչներու շարքեր դեռ գոյութիւն չունին. կեդրոնը իր կողմէ կը նշանակէ խմբապետը, զայն ուղղակի կոչելով իր պաշտօնին: Այս եղանակով պաշտօնի կոչուած խմբապետի մը համար անհրաժեշտ պայման չէ առաջնորդ եղած ըլլալը: Իր գործն է մանաւանդ մղում տալ շարժումին, եւ ջանալ ստեղծել առաջնորդները եւ այլն, օգտուելով տեղական մասնագէտներուն բոլոր լաւ տրամադրութիւններէն:

Այն պարագային որ տեղական խորհուրդները խմբապետի մը իր վարկին անարժան կամ պաշտօնին անկարող մէկ վիճակը դիտեն, իրաւասու են նկատառումին յանձնելու. Կեդրոնական Վարչութեան որ հարկ տեսած պարագային կրնայ անհրաժեշտը տնօրինել: Կեդրոնի Վարչութիւնը իրաւասու է իր ուղղակի քննութիւններուն հետեւանքով եւս որոշումներ տալ դիտողութեանց տեղի տուող խմբապետներու մասին:

21. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԴԵՐԸ ԵՒ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ.— Կեդրոնական Վարչութիւնը կը գտնուի առժամապէս Պոլսոյ մէջ եւ իբր պարտականութիւն կատանձնէ խմբաւորումներուն ամբողջութեան տալ այն Վարչական միութիւնը որ անհրաժեշտ է կազմակերպութեան բարեօր գործակցութեան եւ ձեռնարկին կատարեալ յաջողութեան համար: Այս նպատակաւ կ'աշխատի կազմակերպել տեղական խորհուրդները, կը րաջալերէ զանոնք եւ կ'օգնէ անոնց սքառչական մշակոյթին: Շարունակ խորհրդակցութեան մէջ կը մնայ անոնց հետ թղթակցութիւններու, հրատարակութիւններու միջոցաւ, ինչպէս նաեւ սքառչներու խումբերը քննելու պաշտօն ունեցող պատգամաւորներ դրկելով:

Ամէնուն ճիգերէն եւ թելադրութիւններէն օգտուելու տրամադիր կեդրոնական Վարչութիւնը, կ'ուսումնասիրէ ամէնքը շահագրգռող ընդհանուր խնդիրները: Կը ջանայ որ նոր խումբերը օգտուին հիւներուն ստացած փորձառութենէն եւ ընդհանուր առումով կ'աշխատի սքառչներու կրթական մէթոտներուն բարելաւումին ինչպէս նաեւ ընկերակցութեան բարգաւաճումին: Վերջապէս բանախօսութիւններ կազմակերպելով Կեդրոնի կամ գաւառներու մէջ, երկեր, ծանօթագրութիւններ եւ այլզան հրատարակութիւններ ընելով՝ կ'աշխատի շարժումը տարածելու եւ միջառակցելու հայ սքառչներու թիւը:

Արդ՝ Կեդրոնական Վարչութիւնը ըլլալով վերին

հսկողը սքառղական ընդհանուր շարժումին, ինքն է միակ իրաւատուն զբաղելու Տեղական խորհուրդներու կազմութիւնով, խմբապետներու վաւերացումով կամ անուանումով, եւ ի հարկին հրաժարեցումով, սխառդներու աստիճանի բարձրացման վաւերացումով, ինչպէս նաեւ արժանաւորներուն շխանակներու բաշխումով եւայլն :

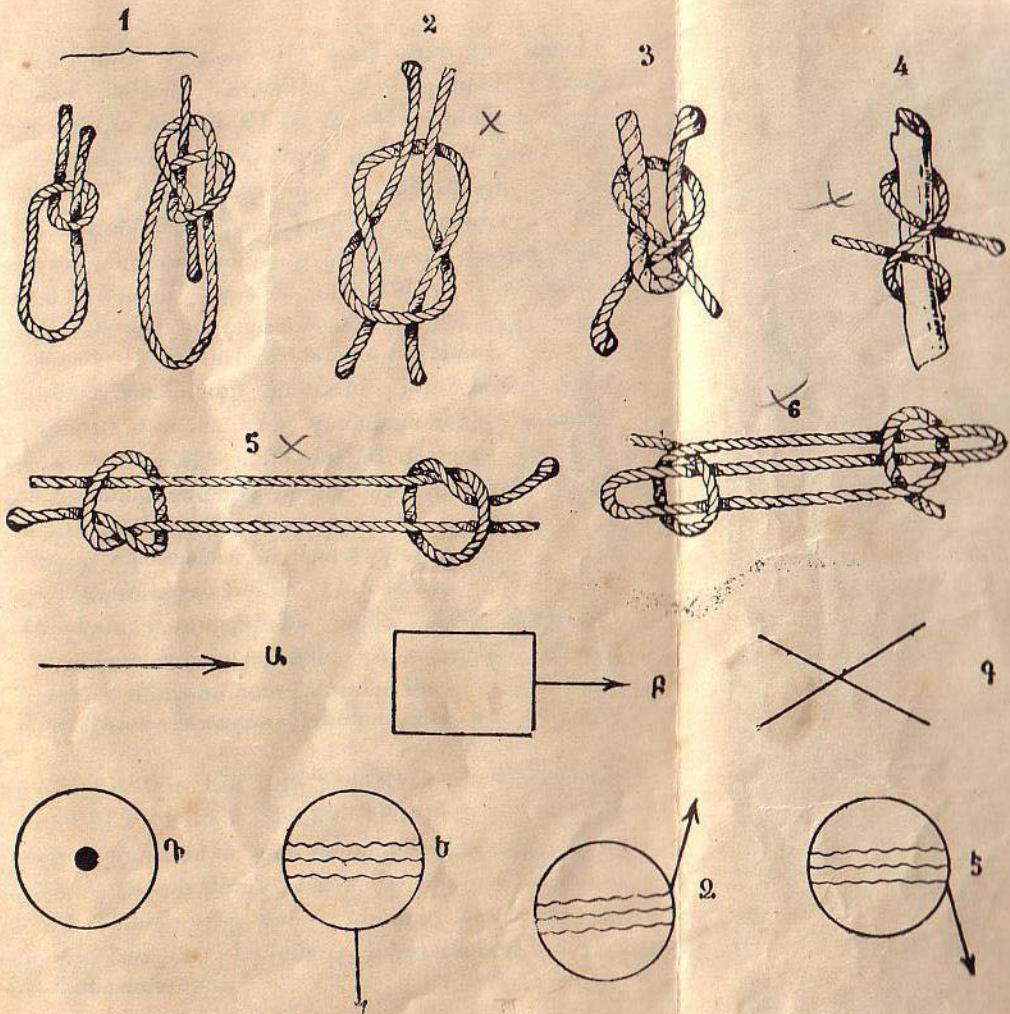
Կեդրոնի Վարչութիւնը ներկայացնելով միեւնոյն ատեն Հ. Մ. Ը. Միութեան նոյն գործը ստանձնող մարմինը իր կազմին եւ նիւթական միջոցներուն մասին տեսնել Հ. Մ. Ը. Միութեան Ծրագիր-Կանոնագրին մասնաւոր բաժինը :

Ը. ՏԵՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ

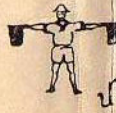

22. ՏԵՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԴԵՐԸ.—Տեղական Խորհուրդին նպատակն է կազմակերպել Սքառղներու խումբերը, եւ անոնց գործունէութիւնը ապահովել :

Տեղական Խորհուրդները կատարեալ նախածեռնութիւն ունին իրենց գործունէութեան մասին, բայց կեդրոնին միացած կը մնան իրենց ոգիով :

23. ՏԵՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ.—Տեղական Խորհուրդը կրնայ կազմուիլ Ա. Կեդրոնական Վարչութեան նախածեռնութեամբ յարմար նկատուած շրջանակի մը մէջ: Բ. Այն տեղւոյն մէջ ուր տակաւին ուրիշ սքառղներ չկան: Այն ատեն ձեռնարկողին առաջին հոգը պէտք է ըլլայ համոզումներու եւ նկարագրի նոյնութիւն ունեցող ընկերներ իրեն շահիլ, կազմելու համար խմբակ մը, նոյն ատեն իրենցմէ աւելի մեծերուն մէջ փնտռել սիրուած եւ յարգուած

Յանախ գործածուող հանգոյցներ և հետախուզական նշաններ (Տես Յօդ. 6)

 Ա. 1	 Բ. 2 Կ	 Գ. Գ 3	 Դ. Դ 4	 Ե. 5. 5
 Զ. 6	 Ը. 7	 Ժ. 8	 Ի. 9	 Լ. 0
 Խ. 2	 Տ.	 Կ	 Ն. 3	 Շ. 9
 Ճ	 Վ	 Տ	 Ծ	 ՛
 Չ. 5	 ՍԻՍԼ Պ	 Ռ. Ռ	 ԳԻՐ Ս.	 Լ
 Տ	 Ի	 Տ	 ՔԻԻ	 ՊԱՏՐԱՍ

Հայ-Սֆառդներու դրօշախօսութեան առաջնորդ (Տես Յօդ. 8)

անձ մը որ իրենք առաջնորդէ կամ գոնէ իր պաշտպանութիւնը ընծայէ նախածեռնարկ ըլլալով Տեղական Խորհուրդին կազմութեան եւ Կեդրոնական Վարչութեան տեղեկագրէ արդիւնքը՝ վաւերացուելու համար: Տեղական Խորհուրդը այն ատեն միայն վաւերական հանգամանք կ'ստանայ երբ տեղւոյն մէջ, Սրբաւղներու, գոնէ խումբ մը կազմելու համար, բաւականաչափ թուով գործօն անդամներ կ'ունենայ: Յորչափ խումբ մը չէ կազմուած, խորհուրդը «Առժամեայ Տեղական Խորհուրդ» անունը կ'առնէ:

Տեղական Խորհուրդը կը գտնէ այն անձը կամ անձերը որոնք ձեռնհաս են խմբապետներ հասցնելու: Տեղական Խորհուրդը Մամուլին միջոցաւ կը հրատարակէ այն երիտասարդները որոնք կը փափաքին խմբապետի դասընթացքին հետեւիլ: Պէտք է որ այս դասընթացքը գործնական եւ կտրճ ըլլայ:

Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութեան մասնաճիւղերու վարչութիւնը նոյն ատեն Սրբաւղներու, Տեղական Խորհուրդներու դերը ստանձնած ըլլալով, կազմին մանրամասնութեանը մասին ղիմել Ն. Մ. Ը. Միութեան Ծրագիր-կանոնագրին որոշ հատուածին:

ՁԳ. ՏԵՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄՈՒՅԼՈՒՆ ԿԱՐԳՈՒՄԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՏԵՂԵԿԱԿՐՈՒԻԸ. Տեղական Խորհուրդը կազմուածին պէս յարաբերութեան կը մըտնէ Կեդրոնի Վարչութեան հետ, իր հիմնարկութեան նիստին տեղեկագիրը կը դրկէ, ինչպէս նաեւ կը տեղեկացնէ իր Հասցէն, ընդհանուր անդամներու անունները եւ հանգամանքը:

25. ՏԵՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ՊԱՏՈՒԱԿԱԼ ԱՆ-
ԳԱՄՆԵՐ.—Տեղական խորհուրդը այս պատուանունը
կուտայ այն անձերուն որոնց բարոյական կամ նիւ-
թական օժանդակութիւնը օգտակար կը դատէ թէ իր
եւ թէ ընդհանուր ընկերակցութեան շահերուն :

26. ՏԵՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ՆԻԻԹԱԿԱՆ ՄԻ-
ՋՈՑՆԵՐԸ ԵՒ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ.— Տեղական խոր-
հուրդը ամենալայն ինքնավարութիւն ունի, պէտք է
ինք իր միջոցներով հայթայթէ իր պէտքերը. եւ ամեն
ազատութիւն ունի կազմակերպութեան ոգիին համա-
ծայն պայմաններով ստեղծելու իր հասոյթները :

2. Մ. Ը. Միութեան մասնաճիւղի վարչութիւն-
ները նոյն ատեն լրացնելով սքառուղներու տեղական
խորհուրդներու դերը, հաւասարապէս կը տրամադրեն
իրենց հասոյթները սքառուղներու կազմակերպութեան
պէտքերուն համար ալ :

Նուիրատուին կողմէ մասնաւոր տրամադրութիւ-
նով մը՝ զուտ սքառուղներու կազմին համար տրամադ-
րուած նուէրները, ինչպէս նաեւ սքառուղներուն ուղ-
ղակի ձեւարուեստներու վաճառումէն զոյացած հա-
սոյթները բացառութիւն կը կազմեն՝ միայն սքառուղ-
ներու պէտքերուն յատկացուելով :

Տեղական խորհուրդները կրնան իրենց նիւթա-
կան միջոցները գործածել ամբողջութեամբ եւ ազա-
տօրէն, պայմանաւ որ անոնք չի սահմանուին կազ-
մակերպութեան ոգիին եւ շահուն հակառակ՝ գործա-
ծութեան մը :

27. ՏԵՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ-

ՆԵՐԸ.—Տեղական խորհուրդը կեդրոնական վարչու-
թեան կը զրկէ ամէն ամսոյ առաջին եօթնեակին մէջ,
նախորդ ամսոյ մէջ իր ունեցած հաւաքոյթներուն ճե-
ղեկագիրը, նիւթական դրութիւնը պարզույ հաշուեցոյցը,
ինչպէս նաեւ հակիրճ տեղեկատուութիւն մը տեղական
խմբակներու գործերու մասին: Կեդրոնական վարչու-
թեան ուշադրութեան կը յանձնէ այն ամէն իրողու-
թիւնները որոնք կազմակերպութիւնը շահագրգռելու
ընտրելու ունին, անոր կը յանձնէ այն խնդիրները զորս
ուսումնասիրել օգտակար կը համարի, եւ յարատեւ
կատարել մը կը ջանայ աշխատակցիլ սքառուղներու ա-
մէն խումբերու միութեան զարգացման եւ ներդաշնակ
կրթութեան :

Տեղական խորհուրդին նամակները, տեղեկատուու-
թիւնները, տեղեկագրերը եւ զանազան նմանօրինակ
գրութիւնները, ըլլան անոնք զրկուած կեդրոնական
վարչութեան կամ իր թղթակիցներուն, պէտք է գըր-
ուած ըլլան կեդրոնին կողմէ ցոյց տրուած տիպարին
համաձայն թուղթի վրայ: Այս թուղթերը պէտք է
կրնն ընկերակցութեան ամբողջ տնտեսական կեդրոնով
միասին, եւ նոյն ատեն մասնաճիւղը որոշող ծախսու-
րիւնները :

Թ. ՆՇԱՆԱԿ ԵՒ ՆՇԱՆԱԲԱՆ

28. ՆՇԱՆԱԿ ԵՒ ՆՇԱՆԱԲԱՆ.—Նշանակը կը կը-
րնն սքառուղները եւ անոնց պետերը իրենց գլխաւորին
վրայ: Նշանակը մետաղէ է եւ կը ներկայացնէ «Արա-
րատեան Մասիս»ը «բարձրացիր, բարձրացուր» նշանա-

բանով: Անոր մէջ հայ սքառուղը պիտի տեսնէ իր մտա-
տիպարը որ կը ձգտի արիօրէն բարձրանալ դէպի իր
ազնիւ խոնարհ, եւ պիտի ջանայ վճռական կամքով,
անկեղծ նկարագրով, ուղղամիտ նուիրումով հոն բարձ-
րացնել այն ընկերութիւնը որուն ինք կը պատկանի:

29. ՆՇԱՆԱԿԻ ՅԱԶՆՈՒՄ. — Նշանակը կեդրոնա-
կան վարչութեան խնամքովը պատրաստել կը տրուի,
եւ տեղական խորհուրդներուն միջոցաւ եւ խմբագետ-
ներուն ձեռքով կը յանձնուի նորընծայ սքառուղին,
երբ այս վերջինը իր լինութիւնը յաջողապէս անցուցած
եւ երդումը ըրած է:

30. ԵՐԿՈՒՄԻ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ. — Նշանակը ըն-
դունելու եւ նորընծայի շարքը անցնելու համար նո-
րագիրը կ'ընէ օրինական երդումը: Տեղական խորհուր-
դը, գործակցաբար խմբագետին, ջանք պէտք է ընէ այս
արարողութեան հանդիսաւորութիւն մը տալու, որպէս-
զի պատանիները լաւ թափանցեն իրենց պատուի
յանձնառութեան արժէքին եւ անոր կարեւորութեան:
Այս առիթով մասնաւոր գումարում մը կ'ունենայ,
իւր պատուակալ եւ համակիր անդամներէն կը հրաւի-
րէ նաեւ անոնք որոնց ներկայութիւնը կրնայ շուք
մը տալ այս արարողութեան:

Ժ. ՀԱՄԱԶԳԵՍ

31. ՀԱՄԱԶԳԵՍը հետեւեալներէն կը բաղկանայ
1. Գիտարկը Թաղիքէ, խաբի գոյնով, տափակ ե-
զերքով, կ'ըլակի կապով, եւ ժապաւենի տեղ կաշի ե-
րիզով մը:

2. Շապիկը. — խաբի կերպասէ, ուսնոցներով, կուրծ-
քին աջ եւ ձախ կողմերուն վրայ մէկ մէկ գրպանով:

3. Տափասը. — Արշաւի յատուկ ձեւով, կարճ, շի-
տակ, ծունկէն վեր եւ թոյլ, մութ գոյն կերպասէ
պատրաստուած:

4. Գուշպան. — Երկար եւ բուրդէ որոշ գոյնով մը:

5. Վիզի քաշկինակը. — Իւրաքանչիւր խումբի իր
մասնաւոր գոյնով:

6. Կօշիկը. — Երկար, նախընտրելով բնական գոյնով
մորթը:

7. Կաշիե գօտին. — Կեդրոնը հայ սքառուղի յատուկ
մետաղ նշանակով՝ աջ եւ ձախ կողմերու օղակներէն
անցած երկու կեռեր՝ ջրաման, դանակ, կացին կամ
ուրիշ յարմար առարկաներ կախելու համար:

8. Ուսի երիզը. — Վզի թաշկինակին գոյնով,
տասնըհինգ սանդիմ երկայն գոյգ մը երիզ ձգուած
ձախ ուսն ի վար:

9. Գաւազանը. — Հարիւր վաթսուն սանթիմետր
երկայնութեամբ եւ երեք սանթիմետր տրամագծով ամ-
բողջ երկայնքին ութի բաժանուած՝ իւրաքանչիւրը
քսան սանդիմեղրով, վերի գագաթէն հինգ սանթիմետր
վար ծակով մը. եւ վերէն հաշուելով երկրորդ բաժինը
աստիճանաւորուած տեսիմետրով. կէս տեսիմետրով
եւ սանթիմետրով:

10. Պայուսակը. — Կտաւէ, Ալպեան պայուսակի
ձեւով:

Խմբակ մը կազմուելուն պէս տեղական խորհուրդը
պէտք է իր կարելին ընէ, որպէսզի կազմակերպութեան
կողմէ ընդունուած համազգեստը սքառուղիներու հայ-
թայթէ:

Կեդրոնը հարկ տեսած պարագային հագուստները կրնայ մասնակի փոփոխութեան ենթարկել :

Հիմնական պայման է, որքան կարելի է, հագուստի միութիւնը ապահովել, ինչ որ մտածման եւ գործունէութեան միութեան արտաքին նշանն է :

32. ՍՔԱՌԻԳԻ ԲԱՐՆԻՐ. — Սքաուդի մը բարեւը կը խորհրդանշէ սքաուդի երգումը : Սքաուդը կը բարեւէ աջ ձեռքին ափը դէպի դուրս դարձած, մէջտեղի երեք մատները բարձր վեր, որոնց առջեւ կը ծալլէ, բթամատին ծայրը եկոյթինին վրայ ծածկելով : Բարձրացած երեք մատները կը յիշեցնեն սքաուդի երգումին երեք հատուածները : Սքաուդը իր ընկերներուն կը բարեւէ վերեւ բացատրուած դիրքով՝ ձեռքը ուսին ուղղութեանը բարձրացնելով եւ նոյն ձեւով կը փոխադարձուի : Սքաուդը երբ իր պետերուն կամ սպայի մը պիտի բարեւէ, ձեռքը նոյն դիրքին մէջ կը բարձրացնէ մինչեւ ճակատ, որուն այս վերջինները կը պատասխանեն նոյն ձեւով կամ ազատ բարեւով :

33. ՀԱՒԱՔԱՏԵՂԻ ԵՒ ԺՈՂՈՎԱՏԵՂԻ. — Խմբապետները կ'աշխատին որ իրենց նորավարժ ընկերները սողորուն սքաուդներու դաւանանքովը եւ երգումի բարոյական սկզբունքներովը : Անոնց տեսական կրթութիւն մը տալէ աւելի պէտք է փորձառական, դէմ յանդիմանական մէթոտով, պարզ ընտանեկան եւ մտերմական խօսակցութեանց ձեւով, անոնց հոգւոյն խորը դրոշմեն աւանդուած սկզբունքները եւ զիտելիքը : Ասոր համար պէտք է որ իրենց դեռատի ընկերները կանոնաւորապէս հաւաքուին շաբաթը գոնէ մէկ

կամ երկու անգամ, որոշ տեղի մը մէջ : Տեղական խորհուրդները, թէ՛ սքաուդներու եւ թէ՛ Հ. Մ. Ը. Միութեան ընդհանուր ծրագրին գործադրութեան համար ջանադիր պէտք է ըլլան, հաստատ հաւաքատեղի մը ունենալու, որուն զարդարումին համար իւրաքանչիւր անգամ կը տրամադրէ իր մասնաւոր յատկութիւնները, նոյկ իսկ շինելով գեղջուկ կահ կարասին :

Հաւաքումի այս կայանը ի սկզբան կրնայ ըլլալ տեղւոյն ազգային իշխանութենէն փոխ տրուած վարձարանի սրահ մը : Մտաւոր եւ բարոյական զարգացման հիման վրայ գործող թաղային Միութեան մը շէնքը, կամ շատ համեստ յարկ մը զոր գործին համակիր սեփականատէրը կը տրամադրէ մինչեւ որ մնայուն պատշաճ շէնք մը տրամադրուի վեհանձն պատուակալ անդամի մը կողմանէ եւ կամ վարձուի տեղական մասնաւոր պիւտեհով : Ահա այս պայմաններուն համապատասխանող կայանն է որ կը կոչուի հաւաքատեղի :

Հաւաքատեղիին մէջ արգելուած է վիճաբանիլ խորսփական եւ կրօնական ամէն հարցերու շուրջ, ան միմիայն սքաուդական ու մարմնակրթական դասախօսութեանց յատկացուած պիտի ըլլայ :

Տեղական խորհուրդը կրնայ իր կեդրոնին եւ իր նիստերուն համար ուրիշ տեղ մը ընտրել իր յարմարութիւնները նկատի առնելով, օրինակի համար իր նախազանին բնակարանը եւ այլն . այս տեղը կը կոչուի ժողովատեղի :

34. ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ՏՈՄՍ. — Ո եւ է պատանի որ փափաքող է մաս կազմելու Հայ Սքաուդներու՝ անդամակցած կ'ըլլայ նաեւ Հ. Մ. Ը. Միութեան :

Հ. Մ. Ը. Միութեան անդամակցելու համար թեկնածուն պարտի լեցնել մասնաճիւղին վարչութեան կողմէ իրեն տրամադրուած «առաջարկ անդամակցութեան» մակագրութեամբ տպագիր թուղթին մանրամասնութիւնները : Երբ պարունակութիւնը կը լրացնէ փափաքուած պայմանները, Տեղական Խորհուրդը անհրաժեշտ մանրամասնութիւնները կ'օրինակէ իր մասնաւոր տոմարին մէջ եւ բնագիրը կնքելէ վերջ կը դրկէ Կեդրոնի Վարչութեան :

Կեդրոնական Վարչութիւնը իր բով կը պահէ սոյն առաջարկի թուղթը եւ ի փոխարէն իր խնամքովը պատրաստուած, նախագահին, կամ անոր բացակայութեան, դեր-նախագահին կողմէ ստորագրուած եւ Կեդրոնի կնիքովը վաւերացուած մասնաւոր տոմար կը դրկէ Տեղական Խորհուրդին : Անոր մէջ նշանակելով ըստ կեդրոնի տոմարին այդ անձին տրուած կարգաթիւը՝ որով նորեկը ասկէ վերջ պիտի ճանչցուի Հ. Մ. Ը. Միութեան անդամներուն ընդհանուր շարքին մէջ : Տեղական Խորհուրդի նախագահն ալ իր կարգին նոյն տոմսին մասնաւոր բաժնին մէջ կ'ստորագրէ եւ նոր անդամին լուսանկարը տոմսին ձախ կողմի վերի անկիւնը փակցնելէ վերջ, մասնաճիւղի կնիքովը կը վաւերացնէ լուսանկարին ինքնութիւնը, ահա այս պայմանները լրացնելով ենթակային յանձնուած մասնաւոր տոմսն է որ կ'առնէ ինֆորմացիոն տոմս անունը :

Վերոյիշեալ ձեւակերպութիւնները լրացուցած անդամի մը՝ երբ սքառուկներու կարգին մէջ ընդունուիլը յարմար կը տեսնուի եւ կ'որոշուի իր պատկանելիք

խումբը, խմբակը եւ կարգաթիւը, այդ մանրամասնութիւններն ալ կ'աւելցուին իր ինքնութեան տոմսին մասնաւոր բաժնին մէջ եւ կը ստորագրուի շրջանի սրաուղ պետին կողմէ, ու այսպէսով կը լրացնէ սքառուկի մը ինքնութեան տոմսին ամբողջական արժէքը : Այս պարագան կ'արձանագրուի, նոյն օրուան թուականով, մասնաճիւղի անդամներու Արձանագրութեան Տոմարին՝ այդ անձին յատկացուած էջին ծանօթութեանց բաժնին մէջ, եւ անմիջապէս կը տեղեկագրուի Կեդրոնի Վարչութեան :

35. ՀՐԱՌԱՐԵՑՈՒՄ. — Սքառուկ մը երբ կը դաւանանէ իր դաւանանքին եւ այդ պարագան կը հաստատուի իր խմբապետին եւ տեղական Խորհուրդին կողմէ, իր երդումէն ազատ կ'արձակուի :

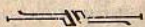
ՎԵՐջ ՅԱՅՏԱԳԻՐ-ԾՐԱԳՐԻ

ԾԱՆՈԹ. — Սփառուկներու բացառիկ առաքինութեան կամ քաջութեան գործերը, ինչպէս նաեւ սփառուկական կազմակերպութեան կամ սփառուկի մը հանդէպ ոեւէ անհասի մը կողմանէ անձնութիւններու մը, օգտակար ծառայութիւն մը գնահատելու առիթով՝ տրուելիք պատուանիշներու եւ երախտանիշի մասին պիտի խօսուի ուրիշ առիթով :

ԽՄԲԱՊԵՏԵՐԸ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՂ ՇՐՈՒՄՆԵՐ

ԵՒ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Խմբագետը պիտի մասնակցի իր սքաուդներու աշխատութեան, ան իր խումբին միանգամայն պէտք եւ բարեկարգ պիտի ըլլայ: Ինքն ալ պարտաւոր է հպատակիլ Սքաուդի դաւանանքին: Իր խումբին առաջին սքաուդն է ինքը, եւ այս շատ կարեւոր է: Ինքզինքը իր սքաուդներու տեղը պիտի դնէ հասկնալու համար անոնց կրած դժուարութիւնները, անոնց զգացած խանդավառութիւնները, ուրախութիւնները ու վիշտերը: Դիւրաթեք պարտի ըլլալ բնաւորութեամբ՝ եւ համբերատար:

Պէտք չէ որ խմբագետը իր եռանդէն տարուի եւ ընդունի բոլոր այն տղաքը որոնք սքաուդ ըլլալ կ'ուզեն, ընդհակառակը պէտք է որ նախ սակաւաթիւ տղաքներով սկսի: Պէտք է որ առաջին սքաուդները հատընտիր սքաուդներ ըլլան, կարեւոր պայման մըն է աս՝ որմէ կախում ունի մեծապէս ձեռնարկին յաջողութիւնը:

Խմբագետը տետրակ մը պարտի ունենալ, մասնաւորապէս սքաուդներուն համար, որուն մէջ իւրաքանչիւր անուան դիմաց՝ իր դիտածները կ'արձանագրէ:

Սքաուդական պտոյտները առնուազն խմբակի մը ամբողջութեամբ եւ խմբագետին հաւանութեամբ միայն տեղի կրնան ունենալ:

Սքաուդ մը խմբական պտոյտներէն դուրս իր համազգեստը պատահական կերպով չի կրնար կրել այլ միայն իր պետին հաւանութեամբ:

Խմբագետը միայն նորընծայի աստիճանը եւ զայն յատկանշող նշանակը կրնայ տալ թեկնածուին: Երկրորդ կարգի, Առաջին կարգի, եւ ատոր յաջորդող սքաուդական աստիճանի բարձրացումները՝ խմբագետներուն միջոցաւ կ'առաջարկուին տեղական խորհուրդներուն՝ որոնք՝ յետ օրինական քննութեան, վաւերացման համար կը տեղեկագրեն զանոնք Կնդրոնի վարչութեան:

Խմբագետը իր նոր խմբակին առջեւ է. իր քովն են թեկնածու սքաուդը՝ նորընծայ նուիրագործող նշանակները, որոնք պիտի բաշխուին: Այս առաջին շփումը պէտք է ազդէ նոր սքաուդին ապագային վրայ: Պէտք է որ տղան սկիզբէն իսկ զգայ թէ շուրջ բան մըն է եղածը, կարգապահութիւն պէտք է, եւ կարգապահութիւնը պէտք է որ պահանջուի խստիւ՝ բայց հանդարտօրէն, առաջին վայրկեանէն իսկ, խմբագետը նորէն կը բացատրէ իր սքաուդներուն՝ երդումը, յետոյ իւրաքանչիւր տղայ երդումի կը հրախրէ եւ կը բարեւէ: Այս արարողութիւնը հանդիսաւոր նկարագիր մը պարտի ունենալ: Յետոյ նորընծան յատկանշող նիւթերը կը յանձնուին թեկնածու սքաուդներուն:

Խմբակները իննէ աւելի տղոցմով չեն կրնար կազ-

մուած ըլլալ : Անգամ մը որ խմբակ մը կազմուի , կարելի եղածին չափ քիչ փոփոխութեան ենթակայ պէտք է ըլլայ : Սքառուղը իր տեղը կ'ունենայ շարքին մէջ եւ այդ տեղը իրը կ'ըլլայ մինչեւ վերջը : Խմբապետը խմբակի ոգին պիտի զարգացնէ սքառուղներուն մէջ՝ սքառուղէն աւելի խմբակին ուղղելով իր դիտողութիւնները կամ իր շնորհաւորութիւնները : Խմբակը պէտք է ըլլայ համերաշխ եւ միացած , խմբակին մէջէն իր նկարագրի բարձրութեամբը , իր ուշիմութեամբը եւ իր եռանդովը ուշադրութիւն գրաւող սքառուղը Առաջնորդ կը կարգուի : Եթէ այդ տեսակ յատկութիւններ անմիջապէս չդիտուին սքառուղներուն մէջ՝ պէտք է սպասել քիչ մը եւ յետեւիլ իրենց գործունէութեան : Խմբապետը իր փոխանորդներուն ձեռներէցութեան ոգին պէտք է գրգռէ հասկցներով թէ իրենց կը վստահի :

Խմբապետը պէտք է պահանջէ որ իւրաքանչիւր սքառուղ դրամ խնայէ՝ ուրկէ դիւրութեամբ վճարէ այն ծախքը որ եղած է իր համազգեստին համար :

Խմբապետը իր սքառուղներուն մասնակցութեամբ պիտի աստիճանաւորէ գաւազանները : Իւրաքանչիւր գաւազան իր տիրոջը անուան սկզբնատառերը պիտի կրէ :

Խմբապետին հրամանները զինուորական գոյն պէտք չէ որ ունենան : Կարճ հրաման մը, գաւազանին միջոցաւ կատարուած պարզ նշան մը կը բաւեն :

Խմբապետը նախ եւ առաջ քալելու մէկ քանի հրահանգներ ընել պիտի տայ հաւաքման վայրին մօտ : Հոգ պիտի տանի որ սքառուղներու յարմար դիրքին մէջ

պահեն իրենց մարմինը : Ոստումի ու արշաւի զանազան հրահանգներ ընել պիտի տայ , պիտի կրթէ զանոնք որպէսզի ըլլան չարխաշ , յանդուզն եւ պատրաստ ամեն բանի : Պիտի սորվեցնէ գործածել գաւազանը փոսէ մը ցատկելու , ծառէ մը պատէ մը եւ այլն վեր մագլցելու համար : Ամենէն մեծերը եւ ուժովները միշտ պատրաստ պիտի ըլլան պզտիկներուն օգնելու :

Խմբապետը մեծ կարեւորութիւն պիտի տայ խաղերուն , որոնք պատուական միջոց մըն են նկարագիրը երեւան բերելու համար : Պիտի սորվեցնէ խարդախութիւն չընել խաղի մէջ եւ կորսնցուցած , յաղթուած ըլլալը խոստովանիլ ուղղութեամբ :

Վերջապէս խմբապետը կարգ մը խաղերէ դուրս պէտք է վարժեցնէ նաեւ իր սքառուղները ինչ ինչ հրահանգներու ինչպէս .

Գաւազաններու , ծածկոցներու , կտաւի կամ ճիւղերու միջոցաւ ապաւէն մը շինել ափշափոյ :

Կրակետող մը շինել՝ բաց օդի մէջ կերակուր եփելու համար : Զանազան դրութիւնները ուսումնասիրել (քարով , գաւազանով , հով եղած ատեն , անձրեւ եղած ատեն , եւ այլն) :

Գորգ կամ մահին հիւսել՝ առասաններու , գաւազաններու . յարդի կամ պտերի միջոցաւ :

Զանազան հանգոյցներ շինել չուանի միջոցաւ , պէտքին համեմատ :

Հագուստները եւ ուրիշ առարկաները ծրարել :

Սքառուղներ՝ հեռաւորութիւններէ իրարու հետ հաղորդակցելու համար դրօշախօսութեան մասնաւոր

վարժութիւն պէտք է ունենան: Դրօշախօս սքառւղին համար անհրաժեշտ է գոյգ մը դրօշակ որ պէտք է լրացնէ հետեւեալ պայմանները: Դրօշակին կերպասին ծաւալը պէտք է ըլլայ կէս մէթր քառակուսի, հեռուէն դիւրաւ տեսանելի վառ կարմիր գոյնով: Դրօշակին մէկ եզերքին վրայ կերպասը իր վրայ կրկնուած ըլլալով, պէտք է ներկայացնէ մէկ ծայրը գոց պարկ մը, վարի բաց բերնին մօտ գոյգ մը առասանով:

Այս պարկը պէտք է ունենայ ճիշտ լայնքը իր մէջ կարենալ պարունակելու դրօշակի փայտը՝ որուն պարկին մէջ մտնելիք վերի ծայրը պէտք է ունենայ մէկուկէս սանթիմէթր տրամագիծ, եւ վարի ծայրը երկու սանթիմէթր: Ընդհանուր երկայնութիւնն ըլլալով 90 սանթիմէթր, գագաթէն դէպի 55րդ սանթիմէթրին վրայ ունենայ թեթեւօրէն փոսացած օղակ մը: Այս պայմանները լրացնող փայտը իր բարակ ծայրէն՝ դրօշախօսը կը տեղաւորէ դրօշակին եզերքի պարկին մէջ եւ պարկին բաց բերնին մօտ գտնուած գոյգ մը առասանովը՝ լաթը լաւ մը կը պրկէ եւ կը կապէ 55րդ սանթիմէթրին վրայ գտնուող օղակին: Անա այսպէսով պատրաստ կ'ունենայ փափաքուած դրօշակը: Գիւրեռու եւ թիւրու մանրամասն ձեւերը տեսնել պահկերի մասնաւոր յաւելումին մէջ: Խմբապետն է որ պիտի բացատրէ իր սքառւղիներուն, դրօշախօսութեան համար անհրաժեշտ ծանօթութիւններ եւ յաճախ գործածական բառ կամ խօսքերու կըրճատումները ըստ իր ստացած հրահանգներուն:

Հանգոյցներու եւ հետախուզումի մասնաւոր

նշաններու շարք մը կայ, որոնց ծանօթութիւնը անհրաժեշտ է ամէն սքառւղի համար (Տես յօդ. 6): Խմբապետներուն եւ առաջնորդներուն պարտականութիւնն է զանոնք սորվեցնել նորագիրներուն: Իրենց այդ աշխատութիւնը կը դիւրացնէ պահկերի մասնաւոր յաւելումը՝ որ կրնայ զիրենք առաջնորդել:

ՀԱՆԳՈՅՑՆԵՐ

1. Անուորդ կապ (Nœud de cabestan). — Ընդհանրապէս նաւագներ կը գործածեն զայն. պարանը անուորդին (cabestan) վրայ անցնել եւ անուորդին շարժումի մէջ դրուելովը նաւը դէպի հաստատ կայան մը մօտեցընելու համար: Սքառւղիներ այս կապը կը գործածեն երբ պարանի մը ծայրը անհոփոխ ծաւալով օղակ մը ձեւացնելու պէտքը զգան օղակի մը կամ կեռի մը անցընելու համար:

2. Օղակ կապ (Nœud droit). — Երկու հաւասար հաստութեամբ պարաններ իրարու հետ հաստատապէս կապելու համար՝ սովորաբար ժողովուրդին կողմէ կոչ կապ կոչուած հանգոյցը:

3. Զուրիակ կապ. — (Nœud de tisserand). — Երկու անհաւասար հաստութեամբ պարաններ իրարու կապելու առիթով կը գործածուի:

4. Գնրակ կապ (Nœud de Batelier). — Նաւատիների յաճախ կը գործածեն զայն. նաւը կայանի մը մօտ կեցնելու համար: Սքառւղիները այս կապին պէտք կ'ունենան պարան մը պրկուած դիրքով ծառի մը կամ գերանի մը շուրջ հաստատելու առիթով:

5. Ձկնորս կայ (Nœud de Pêcheur). — Ձկնորսներու կողմէ մասնաւորապէս կը գործածուին իրենց կարթերուն պատրաստութեան համար :

6. Ասիոսի կայ (Nœud à raccourcir). — Երկար պարան մը առանց կտրուելու՝ կարճեցնելու համար : Մասնաւորապէս վրաններու կազմութեան ատեն երկար ջուանները ամփոփ պահելու համար կը գործածուին :

Հետախուզական նշաններ . — Ասոնք միշտ կը դըրուին հետախուզում կատարուելիք ճամբաներուն աջ եզերքներուն վրայ եւ հետեւորդ սքառւղներուն կողմէ դիւրաւ տեսնուելու եւ հասկցուելու պայմանաւ , (գօր օրինակ զիշեր ատեն փոխանակ հողին վրայ զիծեր քաշելու իբր նշան , պէտք է զայն ներկայացնել տեսանելի զոյնով եւ հողին վրայ ջցուած առարկաներով . քար եւ այլն .)

Ա. Գծուած Սշաֆ մը ցոյց կ'ուտայ հետեւեղի ձախքան :

Բ. Ուղղանկիւն քառանկիւնի մը կարճ կողմին վրայ աւելցուած Սշաֆ մը ցոյց կ'ուտայ թէ սլաքէն երկու երեք մէթր հեռուն նաանակ մը թաղուած կամ պահուած է :

Գ. Պատկերին մէջ ցոյց տրուած գիրար կտրող գծերը ցոյց կուտան թէ ճամբան անանցանելի կամ անել է :

Դ. Մեքեղը կետով շրջանակ մը կը նշանակէ վերադարձ իր տեղը :

Ե. Շրջանակաձեւ պատկերը կը տեսնուի ջուրի մը քով որուն յետ քննութեան խնուելու յարմար ըլլալը հաստատուած է :

2. Երբ՝ շրջանակին վրայ , պատկերին մէջ ցոյց տրուած դիրքով կը գտնուի սլաք , կը նշանակէ թէ մօտը խնուելիք ջուր կայ :

Է. Սլաքը հակառակ ուղղութեամբ հաստատուած պարագային կը հասկցուի թէ հեռուն խնուելիք ջուր կայ :

Հետախուզող սքառւղը իր դրած նշաններուն քով պարտի ստորագրել , այսպէս նշանին տակը գծել իր խմբակը ներկայացնող կենդանիին պատկերը , աջ կողմը պատկանած մասնահիւղին թիւը լատինական թուանշանով եւ ձախ կողմն այսօրական թուանշանով իր խմբակին մէջի իր սեփական թիւը . զոր օրինակ , երբ սլաք մը (տակը աղուէսի մը գլուխ) որուն աջ կողմը XII . եւ ձախին 5 . թուանշանները զրուած են , կը նշանակէ՝ հետեւելիք ճամբայ , ցոյց տրուած սքառւղներու տասներկուերորդ շրջանակին , Աղուէս խմբակին թիւ 5 սքառւղին կողմէ : Հետեւող սքառւղը նշանին տեղեկանալէ վերջ՝ զայն կ'աւրէ :

Խմբապետը պէտք է ճանչնայ այն տեղը՝ ուր կը տանի իր սքառւղները , ոչ միայն պէտք է գիտնայ թէ ուր կ'երթայ , այլ նաեւ պէտք է կարող ըլլայ ուշադրութիւնը հրաւիրելու խել մը բաներու վրայ : Նախ եւ առաջ աղէկ է ճամբան ուսումնասիրել՝ սպայակոյտի քարտէսի մը վրայ , կարելի է նոյնիսկ միասին շինել ուրուագիր մը՝ մանրամասնութիւնները նշանակելով , եւ յետոյ հակադրուել զայն զետնին վրայ :

Չննելու կարողութիւնը միշտ վառ պէտք է պահել , քաղաքներու մէջ , փողոցներուն , վանաւատուն-

ներուն եւայն անունները. գիւղերուն մէջ՝ եկեղեցին կամ ուրիշ շէնք մը որուն միջոցաւ կարելի է նամբան գտնել. դաշտին մէջ, ագարակ մը, ցուցիչ ցից մը եւայն, զննող ոգին մշակելու միջոցներ են : Այս կարողութիւնը մարգելու համար՝ յանկարծական կերպով պէտք է հարցնել սքառուղին : Մարդոց եւ անասուններու հետքերու զննութիւնն ալ պէտք է կատարուի :

Սքառուղը, կամ գոնէ պետերը, պարտին ունենալ վստահելի կողմնացոյց մը : Բաց աստի, պէտք է սորվեցնել Հիւսիսը գտնել Բեւեռային Աստղին՝ ինչպէս նաեւ ժամացոյցի միջոցաւ : Ժամերը ցոյց տուող սլաքը արեւուն կողմը պէտք է ուղղել : Հարաւը կը գտնուի գրեթէ սլաքին եւ XII թուանշանին մէջտեղը :

Յիշել թէ արեւը, լուսինը, մոլորակները. արեւելքի կողմէն կ'ելեն եւ արեւմտեան կողմէն մայր կը մտնեն : Ժամը ճին արեւը արեւելեան կողմն է, կէս օրին արեւը հարաւային կողմն է. երեկոյեան ժամը ճին Արեւը արեւմուտքի կողմն է : Լուսնանորին եւ առաջին քառորդի միջոցին, լուսինին մահիկեղջիւրները արեւելեան կողմը դարձած կ'ըլլան (այն ատեն լուսինը իրիկունը տեսանելի է) : Երբ լուսինը կը պակասի, մահիկեղջիւրները դէպի արեւմուտք դարձած կ'ըլլան եւ լուսինը առտուն տեսանելի է :

Կարելոր է որ սքառուղը քարտէսը կարդալու վարժուի՝ մինչեւ որ ընտանեանայ բոլոր ցուցումներու հետ : Յետոյ քարտէսովը պէտք է դուրս ելնել եւ ցուցումները բաղդատել՝ նախ ծանօթ տեղ մը՝ ետքը, անծանօթ տեղերու մէջ պէտք է առաջնորդուիլ քարտէսէն :

Գաւազանները շատ օգտակար պիտի ըլլան՝ հաշիւներու համար : Այսպէս ժայռի մը կամ շէնքի մը բարձրութիւնը չափելու համար կը բաւէ, եթէ արեւկայ, հարիւր վաթսուն սանթիմետր գաւազանը ուղղածիք տնկել գետինը եւ չափել անոր ձգած շուքը. յետոյ չափել ժայռին կամ շէնքին ձգած ստուերը եւ համեմատական կերպով հաշուել :

Սքառուղ մը պէտք է գիտնայ նաեւ թէ քանի քայլ պէտք է առնէ 100 մէթր տեղ կտրելու համար :

Մակերեւոյթները չափելու համար յաճախ ուղիղ անկիւնի մը պէտք կայ, կարելի է ուղիղ անկիւն մը կազմել 12 հաւասար երկայնութիւններու բաժնուած առասանի մը միջոցաւ : Երրորդ, եօթերորդ եւ տասներկուերորդ բաժանումներուն վրայ մէկ մէկ կապ պէտք է շինել : Այս կերպով ստացուած այս երեք երկայնութիւններով եռանկիւն մը կազմելու է, անկիւններէն մէկը ուղիղ է :

Գետնին վրայ ուղիղ գիծ մը ունենալու համար, գաւազանները այնպէս մը տնկելու է որ՝ առաջին գաւազանին ետեւը կեցողը միւս գաւազանները չի տեսնէ :

Մեծ հեռաւորութիւններէ իրարու հետ խօսակցելու համար՝ սքառուղները Մօրսի այբուբէնի նշանները կը գործածեն : Կարելի է նաեւ թեւերու նշաններով կամ դրօշով խօսակցիլը :

Մխառչի գնացի բացատրութիւնը ընդունուած է գործածել այն գնացքին որ կը դործադրուի որոշուած տեղ մը արագ հասնելու առիթով, եւ Հայ-սքառուղին :

բու համար նախընտրուածն է 20 քայլ վազք. եւ 20 քայլ կանոնաւոր գնացք յաջորդաբար՝ փոփոխակի կերպով:

Սքառուղը կը սորվի ճանչնալ բնութիւնը՝ որուն ծոցին մէջ կ'ապրի: Անտառին ծառերը իրեն ընտանի կը դառնան, նոյնպէս խել մը ծաղիկներ: Կը դիտէ կարգ մը տունկերու մասնաւոր յատկութիւնները, զոր օրինակ՝ մագլցող տունկերէն մաս մը միշտ դէպի աջ կը դառնայ, ուրիշ մաս մը միշտ դէպի ձախ, կան բոյսեր որ ուրիշ բոյսի մը վրայ կը բուսնին, կը ծակեն գայն եւ զանոնք կը ձեն եւ այլն:

Խմբապետը պիտի նկարագրէ այն գլխաւոր անասունները որոնց պիտի հանդիպին սքառուղները եւ պիտի խօսի անոնց բարքերուն վրայ: Այդ անասուններէն պիտի բռնէ եւ ուսումնասիրել պիտի տայ գանոնք: Ի հարկին զիւղացիներու ծանօթութեանց դիմում պիտի ընէ: Նյութերը հողակոյտ մը, մրջիւնոց մը պիտի ուսումնասիրէ: Մեղուաբոյժ մը իր փութակները պիտի ցուցնէ, սքառուղը թռչունները պիտի ճանչնայ նաեւ իրենց դայլայիկէն եւ այլն:

Խմբապետը պիտի նկարագրէ տեղւոյն գլխաւոր գետիները եւ երկրաբանական ճոխ երեւոյթներ ուսումնասիրել տալու առիթներ պիտի ունենայ:

Բանակումը (campement) սքառուղներուն ամենէն մեծ ճանաչողներէն մէկն է: Սակայն բանակումը լուրջ բան մըն է, եւ դոյզն անհոգութիւն մը կրնայ ցաւալի հետեւանքներ ունենալ: Ուստի բանակումը վարողը պէտք է խմբապետը ըլլայ, պէտք է որ անանկ եղանակի մը մէջ տեղի ունենայ որ կարելի ըլլայ անվտանգ

քնանալ բաց օդի մէջ: Պէտք է հոգ տանիլ որ իւրաքանչիւր սքառուղ ունենայ նպատակայարմար ներքին հագուստ, մաքրութեան եւ ճաշի համար պէտք եղած առարկաները: Պէտք է ունենալ նաեւ ջուրի համար պէտք եղածը, լապտեր, կացին, սան, դոյլ, թի, չուաններ, բժշկական գործիք, դեղեր եւ այլն:

Ճամբան պէտք է դպուշանալ պատահական ջուրեր խմելէ: Կասկածելի ջուրերը եռացնելէ վերջ պէտք գործածել:

Գետնի վրայ քնանալու պարագային պէտք է գետնին եւ մարմինին մէջտեղը անթափանց բան մը դնել:

Սքառուղի մը վիրաւորուելու կամ հիւանդանաղու պարագային միւս սքառուղները պէտք է խնամեն զինքը: Մնաց որ սովորական կեանքի մէջ սքառուղ մը կրնայ առիթը ունենալ չուել մէկը խնամելու: Երկու սկզբունք կայ զոր պէտք չէ միտքէ հեռացնել. 1. Պաղարիւնութիւն պահել. 2. Յիշել թէ սքառուղը յժիշկի օգնական մըն է չի եւ թէ բժիշկը պէտք է կանչուի՝ անմիջապէս որ վրդովիչ նշաններ երեւան գան:

Սքառուղը պէտք է գիտնայ որ վիրաւորեալը պատկած վիճակի մէջ պէտք է անմիջական խնամքները ընդունի եւ փոխադրուի: Սքառուղը պէտք է վիրաւորեալը խնամէ իբր թէ իր մօտաւոր ազգականը ըլլար:

Վերջը դարմանելու սկսելէ առաջ, պէտք է որ սքառուղը խնամով օճառէ ձեռքերը՝ եղունգները ալէկ մը մաքրելէ վերջ՝ վէրքը պէտք է վախկօրէն մաքրէ եւ ուացեալ ջուրով կամ հակամեխակական հեղուկով մը (զոր օրինակ մէկ լիդր ջուրի մէջ մէկ դգալ lysol): Թու-

նաւորուած վէրքերը (խայթուածք, խածուածք) պէտք է սեղմուին: յետոյ մէկ քանի կաթիլ հեղուկ անուշադրակով, կամ կարմրցած երկաթով պէտք է խարանուին:

Եթէ վիրաւորը մտած է, այն պարագային մէջ միայն տեղափոխել երբ բացարձակ պէտք կայ եւ երբեք ուրիշ քան չխմցնել: Նախ պէտք է սթափեցնել հակած դիրք, գլուխը վար, զօրաւոր շփումներ՝ տաք եւ չոր լաթերով: Զօրաւոր հոտեր (անուշատրակ, ether, եւ այլն) շնջել տալ:

Ոտքի դառնալու պարագային՝ քալելը արգելել: Ոտքի ուլին վրայ պաղ ջուրով բարձիկ (compresse) դնել եւ սրունքը թեթեւ մը վեր բարձրացուցած դիրքի մէջ հանգիստ պահել:

Ոսկորի խախտումի պարագային՝ վնասուած անդամը իր դիրքին մէջ անշարժ պահել, եւ պաղ ջուրի կամ սառի բարձիկ դնել:

Ոսկորը կոտրելու պարագային՝ անշարժացնել վնասուած անդամը եւ պատգարակով փոխադրել:

Զարի մեջ խեղդուած մէկու մը համար պէտք չէ յոյսը կտրել ազատելէ՝ եթէ սիրտը տկար կերպով կը զարնէ տակաւին կամ եթէ թեթեւ սարսուռներ կը տեսնուին: Այլ կողմին վրայ պառկեցնել, գլուխը վար ծուկ հակատին կողմէն բռնելով, կամաց մը իրարմէ հեռացնել կզակները՝ ջուրին վազելը դիւրացնելու համար, եւ փորձել տալ արուեստական շնչառութիւն:

Տօրահարուրիւն Ախտանիշներն են՝ ծարաւ, տկարութիւն, նուաղում, յանախ սաստիկ տաքութիւն եւ

երեսի կարմրութիւն: Դարմանումի գործնական միջոցներն են, հանգիստ՝ ջուրի մէջ, դէմքը, ձեռքերը, կուրծքը պաղ ջուրով լուսալ, եթէ հիւանդը չէ մարած՝ պաղ բմպղիթ, ի նարկին՝ արուեստական շնչառութիւն:

Մտրեխիֆ, Ախտանիշներ՝ տոժուումութիւն, պաղ բրդտինը, յանախ փոխում, իյնալ եւ այլն: Չեռք առնուելիք միջոցներն են՝ հիւանդը պառկեցնել գլուխը շատ ցած, մեղոյ հագուստները հանել, երբ հիւանդը սթափի, անանուխ կամ goultes anodines տալ (8-10 կաթիլ):

Թունաւորումի պարագային անպատճառ փոխեցնել, մատը կոկորդը խոթելով, փոխեցուցիչ դեղով (աղի ջուր, poudre dosée d'ipécacuaná) յետոյ լուծողական մը տալ (հինտ ետղի, լուծողական հանքային ջուրեր):

Եթէ թունաւորումը թթուներ կուլ տալէ առաջ եկած է, պէտք է թոյնին ազդեցութիւնը կտրել կաթով, մէկ լիդր ջուրի մէծ 5-6 հաւկիթի հերմկուցով, անառաչուրով, կրաջուրով, կարագով, հանքային լուծողական ջուրերով, եւ այլն:

Նմբապետը միշտ խորթելի պիտի ընէ իր ամէն տեսակ ծրագիրները, զորս առաջուց պիտի պատրաստէ: Իր դասերը եւ յարդորները պիտի համեմէ պատմութիւնով մը: Իր օրինակները պիտի քաղէ Հայ եւ օտար նշանաւոր մարդոց կեանքէն, մանաւանդ իրենց զործերուն զոք կը եղող, իրենց ուժերովը առաջ գացած մարդոց կեանքէն:

Դաւանանքը պիտի ըլլայ վերին նպատակը: Խղմ-

բապետը անդադար պիտի անդրադառնայ դաւանանքին : Խմբապետը պէտք չէ մոռնայ թէ սքառւոյնները պիտի արժեն ան՝ ինչ որ կ'արժէ ինքը : Որքան արժանապատուութեան խնդիր մը , նոյնքան ազգասիրութեան պարտականութիւն մը պիտի ընէ ինքզինքին համար անկեղծօրէն եւ խղճմտօրէն ու անձնուէր կերպով ի գործ դնել իր պաշտօնը : Սքառւոյնները պիտի սիրեն ու յարէն գինքը , անոնք պիտի ազնուանան ամէն օր , եւ աս պիտի ըլլայ իրեն համար անփոխարինելի երջանկութիւն մը :

Վհասութեան եւ յոգնութեան վայրկեաններուն , խմբապետը թող յիշէ թէ ամէնէն թանկագին ծառայութիւնը կը մատուցանէ իր հայրենիքին՝ անոր նուիրելով անձնուէր եւ արի Հայեր , որոնք պիտի ըլլան պատուական քաղաքացիներ :

Հետեւողութեամբ անգլիական , Գերմանական եւ զուիցերիական սփառուներու կանոնագրերուն եւ ըստ կարելոյն պատշաճեցնելով զանոնք մեր ցեղին յասկաբիւններուն եւ պահանջներուն՝ ներկայ կանոնագիրը խմբագրուած է , Հայ Մարմնակրթական ընդհանուր Միութեան կեդրոնական վարչութեան կողմէ , որ Հայ Սփառուներու կազմութեան նախաձեռնութիւնն ու իրաւասութիւնն ունեցող միակ պատշոյ մասնաճիւղն է հաստատուած Ազգ. վերին վարչութեանը :

տան

E